

da skazemo blagemu tovarišu poslednjo čast. Pogreb je iz Stare Loke do pokopališča vodil veleč. g. Matej Kožuh, dekan z ondotinim g. kapelanom. V starološki cerkvi je opravil g. dekan obredne molitve za mrtve ter daroval sv. mašo za dušo ranjcega. Ko je njegove pozemljiske ostanke zakrila črna prst, položilo je »Učiteljsko društvo kranjskega okraja« v znak ljubezni in spoštovanja do ranjcega, prekrasen venec na njega prerani grob. Tu smo se tedaj od njega za vselej poslovili, da se jedenkrat tudi mi z njim združimo v

onem presrečnem kraju, kjer ni ne nadlog, ne želja, ne žalosti, ne solza. Ti predragi tovariš pa, kateri si gledal iz nedosežne daljave na zbrano polnoštevilo mladino od najznejše dobe, tje do krepko razvitih mladeničev in deklic, od 6. do 22. leta — a sam še le 29leten mož, tedaj si lahko z zadoščenjem rekel: Nisem zastoj živela.*)

J. K. — Trb.

*) Poročevalec na tem mestu najtopteje zahvaljuje za mnoge podatke o ranjcega življenji in delovanji g. Franciška Kuralta v Žabnici.

Društveni vestnik.

Poročilo o delovanji »Narodne šole« za preteklo XIX. društveno leto, t. j. za dobo od dne 15. kimovca 1890 do 15. kimovca 1891. (Dalje.)

Društvenikom razposlano šolsko blago.

Ker se odbor pri delitvi učil ravna kolikor mogoče po izrecnih naročilih društvenikov, zato je množina razdanega šolskega blaga zdaj večja, zdaj manjša, v obče pa se mora reči, da potreščina vsako leto narašča. Za šolske knjige, ki bi društvu največ stroškov prizadejale in bi zaradi tega ne moglo družih učil toliko deliti, kakor je potrebno, potrosilo se je v zadnji dobi manj od lanskega leta. Pisank, katere je »Narodna šola« morala kupiti, je tudi v računu manj izkazanih, nego v preteklem letu; dejansko pa je to število nad 71.000, ker je prišteti še onih 10.000 zvezkov, ki smo jih dobili v dar. Zaradi tega je manj tablic bilo razdeljenih. Peres, risank, črtalnikov, svinčnikov, radirk porabilo se je več, osobito pa se je za učne pripomočke, ki ostanejo kot inventarne reči pri šoli, blizo 100 glđ. več izdalo, nego leto popred, v drugih troških je le neznatna razlika.

O napravi inventarnih učil.

Zastran inventarnih učil bodi še omenjeno, da bi »Narodna šola« lahko mnogo več storila, ko bi odbor naprej vedel, da bodo ljudske šole potem društva naročevala ona učila, ki je neposredno kupujejo pri založnikih. Cene zemljevidom, prirodopisnim slikam in fizikalčnim aparatom bi se znatno znižale, ako bi jih društvo po več skupaj naročevalo ali dalo narediti. Za vsak slučaj posebej kupljen zemljevid ni nič cenejši pri »Narodni šoli«, nego pri trgovcu. Jedino s tem nekoliko prihranimo, da kupujemo nenapete zemljevide in jih potem damo podlepati. Vsled tega lahko »Narodna šola« n. p. Avstrijo-Ogersko da za 5 glđ. 50 kr. mesto za 8 glđ. in tako bi tudi druge reči ceneje preskrbela, ko bi se mogla z njimi založiti. »Narodna šola« je nekako »šolsko konsumno društvo«. Tako društvo pa le vspeva, kadar ima mnogo udeležencev, ki jednako blago zajemajo iz društvene zaloge.

Vprašal bi zdaj izmed č. gg. društvenikov kdo: Kaj pa more »Narodna šola« vse preskrbeti? Katera učila bi vsprejela v zalogo? Rešitev tega vprašanja ni lahka stvar, ker bi odbor moral v prvi vrsti poznati potrebe ljudskih šol, katere še nimajo vseh učil. v drugi vrsti bi moral imeti zagotovilo, da so krajni šolski sveti sprejeli v šolski proračun potrebno vsoto za učila in da se bode ta denar istinito tudi potrošil.

Da bi društvo imelo za zalogo, ki bi seveda stala več stotakov, potrebni denar, riskiral bi odbor napravo take zaloge. Pri negotovosti uspešnega razpečavanja pa si odbor ne upa lotiti dragega podjetja. In tako gre mnogo denarja v izgubo, kateri bi se sicer naklonil lahko »Narodni šoli«, oziroma bi se zanj mnogo več inventarnih učil za domačo učilnico nabavilo.

Kjer ni nužnosti, da bi ljudska šola morala mahoma napraviti si novih učil, tam bi gg. tovariši vsikdar prav storili, ko bi se obrnili do odbora »Narodne šole«. Ako ne vselej, v mnogih slučajih pa bode gotovo naročnik na boljsem glede na prihranek. Gospodje nadzorniki bi tu z vzajemnostjo mnogo uspešnega storili in »Narodno šolo« kot posrednico izkoristili. Naj bi gg. učitelji to opombo blagovoljno uvaževali!

Odbor.

V popolnitev tega poročila bodi še povedano, da so v lanskem občnem zboru bili izvoljeni v odbor gg. Žumer, Močnik, Praprotnik Andrej, Tomšič, Raketelj, Cepuder, Praprotnik France, Govekar in poročevalec. V seji dne 9. vinotoka 1890 se je odbor konstituiral in so funkcionarji ostali prejšnji: Poročevalec, prvomestnik, g. Žumer, namestnik, g. Močnik, blagajnik in g. Govekar, tajnik. Žal, da ga je božja previdnost že dne 30. vinotoka nenadoma poklicala iz te »solzne doline«. Društvo je z njim zgubilo mnogoletnega člana in delavnega tajnika. Slavni zbor naj mu ohrani blag sponin! Njegovo mesto v odboru je ostalo do sedaj prazno, ker se je volitveni operat pri ranjcem izgubil in se ni dalo konstatirati, kdo je za voljenini odborniki imel največ glasov.

f. št., četrtina voditeljice pa 196 f. št. Učitelji dobivajo povprečno 120 f. št., učiteljice pa 90. V malem travnu je imelo 53 šol po jeden klavir. Kako blagodejno vplivajo ljudske šole, razvidno iz sledečega. L. 1870, ko je postal veljaven Forsterjev zakon o ljudskih šolah, bilo je pri 3½ milijonih prebivalcev v Londonu po ječah najmanj 10.000 mladostnih zločincev; l. 1890. pa pri 4½ milj. prebivalcev 3872.

Učiteljske Noviny.

Delovanje hrvatskih učiteljev. Mnogozasluzni pedagogijski pisatelj Marijan Vuković, okrajni (županijski) šolski nadzornik o Oseku, napisal je v III. letniku svojega lepo uredovanega pedagogičnega časopisa »Škola« poučno in zanimivo razpravo pod naslovom »Pučki učitelji kano radnici na kulturnom polju izvan škole«. Pisatelj se najprej peča s prosvetnim delovanjem v prejšnjih dobah, a potem nadrobno našteva zasluge ljudskega učiteljstva na prosvetnem polju. Tu konstatuje, da sta 2 ljudska učitelja sedaj tajnika »zemaljske vlade«, 4 deželni šolski nadzorniki, 1 mestni župan (gradski načelnik), 12 učiteljev na učiteljskih, 22 okrajnih šolskih nadzornikov, 1 doktor filozofije, 8 strokovnih funkcionarjev, 5 dopisujočih članov vnanjih učenih društev, 82 pedagogijskih pisateljev, 28 pisateljev za mladino, 25 beletristov in pesnikov, 25 gospodarskih, 10 bučelarskih pisateljev, 9 glasbenikov, 12 urednikov listov, skupaj 190. Razven tega jih je 89 funkcionarjev književnih društev, 50 poverjenikov »Matica Hrvatske«, a 685 pravih članov (prinosnika), 38 poverjenikov in 457 članov društva sv. Jeronima. Učiteljskih društev je 29 in 2 podružnici. Tajnikov gospodarskih društev je 39 — vsega skupaj pa 153 funkcionarjev kulturnih društev. Služnjic sta osnovatelja humanitarnih zavodov: Vinko Bek v Bukevji, ki je osnoval zavod za slepce in strokovni list »Slepčev prijatelj« ter Radivoj Popović, ki je v Mitrovici 1886. l. osnoval zavod za gluhoneme in izdaje časopis »Dobrotvor«.

Novi ogerski tolarčki z letnico 1891 imajo čisto spremenjen državni grb. Najpoprej je Hrvatska ločena od Slavonije ter njen grb prestavljen na desno stran ogerskega grba, dalmatinski pa na levo. Grb Slavonije ima med obema rekama navpične črte, ki pomenijo rdečo barvo, inesto poprejšnjih poševnih, ki so zaznamovali zeleno barvo. Najznatnejša sprememba pa se kaže v sredi spodnjega dela ščitovega, kjer je umesčen čisto nov grb, t. j. dve ptici nad prevrteno posodo, iz katere voda teče, a nad pticima glavama se vidi krona. Ta grb pomeni Reko z okolico. Reka je spadala od l. 1374 do l. 1648 h Kranjski. Ker pa ni marala plačevati deželnih davkov, zato so se je iznebili deželni stanovi kranjski in graska vlada jo je vsprejela neposredno pod svojo oblast, kakor tudi Trst. L. 1779. pa je odstopila Marija Terezija Reko kot »corpus separatum«, t. j. kot tak, ki ni spadal pod nobeno županijo, Ogrom in italijanski prebivalci so bili s tem zadovoljni, ker so dobili izdatno podporo od Ogrov, da so mogli tekmovali s Trstom. Hrvati pa zabtevajo Reko za se, sklicevaje se na stare meje hrvatske države. Ogrji so si pa kar »brevi manu« reko prisvojili in so jo sedaj celo v svoj državni grb uvrstili.

»Učiteljski Tovariš« izbaja na celi pol velike osmerke t. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje »Slovenskega učiteljskega društva« prejema list za 2 gld. na leto, za 1 gld. na pol leta.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljano, Poljske ulice št. 9; naročnino pa prejema gospod Fr. Kokalj v Ljubljani na Bregu št. 16.

Vse pošiljate naj se pošiljajo franko.

Zahvala. Blagodelno društvo »Narodna šola« je izvolilo tukajšnji šoli za mali znesek 5 gld. priposlati mnogo samončil. Bodi slavnemu društvu imeuom obdarovane mladine javno topla zahvala izročena.

Krajni šolski svet in voditeljstvo Šmarjeta, dne 21. svečana 1892.

Prvosednik:
Wiljem Gebauer.

Nadučitelj:
Anton Krčon.

Zahvala. Prečastiti g. Francišek Kadunc, župnijski upravitelj v Dragi podaril tukajšnji šolski knjižnici vsako leto kako primerno knjigo. Tudi letos mi je izročil »Vrtec« za l. 1891.

Visokocastitenu, za šolski napredek dokaj vnedobrotniku velja najtoplejša zahvala.

V Dragi, dne 24. svečana 1892.

Bernard Andoljšek, učitelj - voditelj.

Zahvala. Slavno društvo »Narodna šola« je blagoizvolilo kakor prejšnja leta tako tudi letos za mal znesek poslati tukajšnji šolski mladini mnogo raznega školskega blaga. Podpisano voditeljstvo ga za ta blagodušni dar v imeni otrok prisrčno zahvaljuje.

Voditeljstvo šole v Besnici nad Kranjem dne 2. svečana 1892.

L. Knific, učitelj.

Zahvala. Velečastiti gospod župnik Ivan Šašel v Adlešičih je blagoizvolil tukajšnji šolarski bukvarnici tri zvezke »Narodnih legend« nabral A. Kosi, podariti. Te knjižice so prav primerne za mladino in se v imeni nje podpisani darovatelju toplo zahvaljuje.

V Adlešičih dne 16. svečana 1892.

Anton Kadunc, učitelj.

Zahvala. Visokorodna gospa Ana grofinja Auersperg rojena baronica Witzleben je obdarovala več otrok tukajšnje šole s toplo zimsko obleko. Razdelitev obleke med otroke se je vršila v turnski graščini brez posebne slavnosti. Krajni šolski svet v Leskovi je sklenil v svoji seji jednoglasno, da se visokorodni dobrotnici za ta blagi čin izreče javna zahvala. Izvršuje ta sklep si šlejeta podpisana v prijetno dolžnost, izreči visokorodni gospej grofinji v imeni krajnega šolskega sveta in šolskega voditeljstva, kakor tudi v imeni obdarovane šolske mladine in roditeljev njenih najprisrčnejšo zahvalo. Bog povrni!

Krajni šolski svet in šolsko voditeljstvo v Leskovi, dne 9. svečana 1892.

Dr. Sterbenec
predsednik kr. š. sveta.

I. Rupnik
šolski voditelj.

Zahvala. Slavno društvo »Narodna šola« je tekom dveh let mnogokrat blagoizvolila za male zneske obdarovati tukajšnje ljudsko šolo z raznim šolskim blagom. Podpisana se v imeni obdarovane šolske mladine toplo zahvaljuje.

V Adlešičih, dne 16. svečana 1892.

Ivan Šašel
župnik in pred. kr. š. svetu.

Ant. Kadunc
učitelj.